

Vedr.: Omstrukturering af læreruddannelsen i Region Midtjylland

Resumé

Bestyrelsen for professionshøjskolen VIA University College har truffet en foreløbig beslutning om at omstrukturere VIAs udbud af læreruddannelsen i den vestlige del af Region Midtjylland (jf. bilag). VIAs bestyrelse ønsker at fremtidssikre læreruddannelsen i Vestjylland ved at samle og konsolidere uddannelsens vestlige udbud af ordinær læreruddannelse og meritlæreruddannelse til én læreruddannelse i Vestjylland med placering i Holstebro.

Omstruktureringen vil give flere studerende samlet set i Holstebro og dermed flere medarbejdere og et større fagligt miljø her. Samtidig forbedrer den muligheden for at udbyde og oprette flere fag på læreruddannelsen, hvorfor det forbedrer de studerendes muligheder for at blive lærer i de fag, de ønsker. Endelig styrker omstruktureringen de studerendes mulighed for at indgå i et levende og attraktivt lærings- og studiemiljø.

Som konsekvens af beslutningen afvikles udbuddet i Skive (33 studerende om året, seneste optag 2023) samt udbuddet af den fysiske læreruddannelse i Nr. Nisum (10 studerende om året, seneste optag 2023). De to udbud har i stigende grad vanskeligt ved at bære læreruddannelsens komplekse opbygning, fordi antallet af studerende nu er kritisk lavt efter at være faldet gennem mange år.

Læreruddannelsen er kompleks i sin opbygning på grund af et højt antal undervisningsfag – svarende til folkeskolen fag. Derfor er det særligt kritisk for læreruddannelsen og kvaliteten af det tilbud, der kan gives til de studerende, at uddannelsen udbydes på uddannelsessteder med en vis volumen.

Beslutningen om at samle læreruddannelsen i Holstebro påvirker ikke VIAs udbud af net-læreruddannelsen, der fortsat vil høre hjemme i Nr. Nisum. Tilsvarende fortsætter VIAs HF-udbud uændret i Nr. Nisum, herunder både kostskolen og det særlige tilbud for ordblinde elever.

VIAs to udbud af læreruddannelsen i Silkeborg og Aarhus fortsætter også som i dag.

VIAs bestyrelse træffer endelig beslutning i sagen den 20. juni, efter en høring blandt aftager-kommuner, studerende og medarbejdere, samt efter en udtalelse fra regionsrådet i Region Midtjylland.

NOTAT

Maiken Kjær Milthers,
Chefkonsulent

E: MAKM@via.dk
T: +4587551009

Dato: 5. april 2024
Ref.: MAKM

1/5

Omstrukturering af læreruddannelsen i Region Midtjylland

Behovet for en omstrukturering

Optag

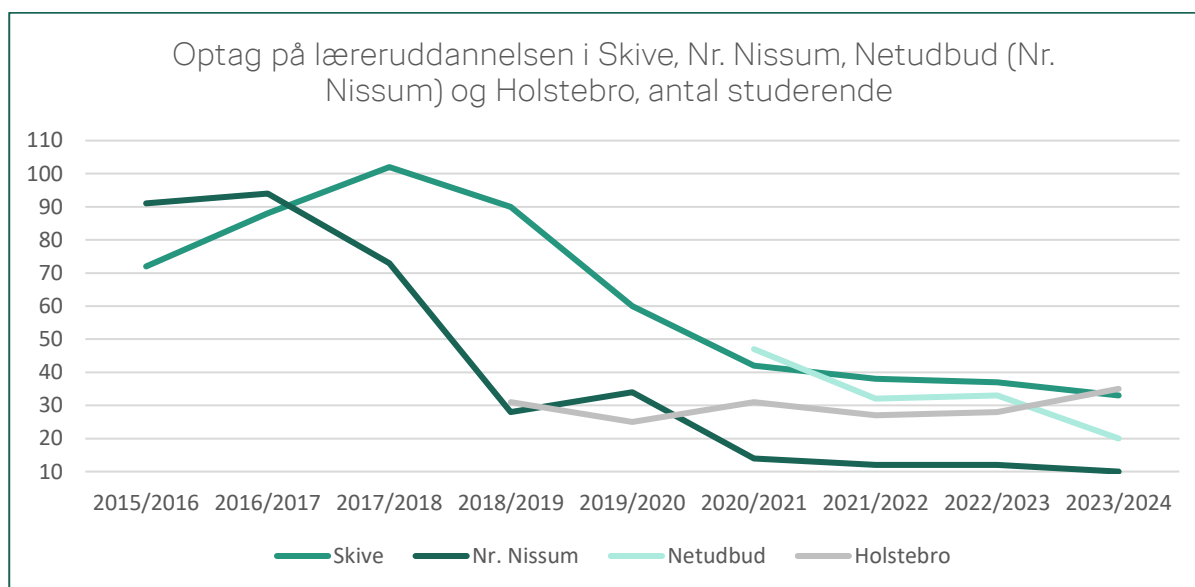
Den grundlæggende udfordring for VIAs nuværende udbudsstruktur på læreruddannelsen er, at færre vil læse til lærer – og faldet i antallet af studerende har været markant i Skive og i Nr. Nissum.

Det ses herunder:

Optag på læreruddannelsen i Skive, Nr. Nissum, Net-udbud (Nr. Nissum) og Holstebro, antal studerende									
	2015/ 2016	2016/ 2017	2017/ 2018	2018/ 2019	2019/ 2020	2020/ 2021	2021/ 2022	2022/ 2023	Sommer 2023
Holstebro	-	-	-	31	25	31	27	28	35
Netudbud	-	-	-	-	-	47	32	33	20
Nr. Nissum	91	94	73	28	34	14	12	12	10
Skive	72	88	102	90	60	42	38	37	33

Kilde: VIAs ledelsesinformationssystem, studieadministrative data

Note: Net-læreruddannelsen indgik i data for Nr. Nissum før 2020.

Kilde: VIAs ledelsesinformationssystem, studieadministrative data

Note: Net-læreruddannelsen indgik i data for Nr. Nissum før 2020.

Til sammenligning kan det oplyses, at der for andre små udbud af den ordinære læreruddannelse (ikke netuddannelse) i Danmark i 2023 blev optaget 38 studerende i Hillerød, 60 studerende i Hjørring og 48 studerende i Jelling. VIAs uddannelsesudbud i hhv. Nr. Nissum og Skive er dermed de to mindste udbud af læreruddannelsen i landet.

VIA har over mange år taget forskellige initiativer for at vende denne situation og sikre attraktiviteten på alle udbud af læreruddannelsen, fx ved at lave særlige faglige profiler. På trods af disse tiltag er det ikke lykkedes at vende udviklingen i optag og søgning. I lyset af den forventede demografiske udvikling i kommunerne omkring Skive og Nr. Nissum, vurderer VIAs bestyrelse, at det heller ikke fremadrettet vil være muligt at vende udviklingen for de to udbud.

Kvalitet

Læreruddannelsen er bygget sådan op, at man bruger halvdelen af uddannelsen på i alt tre undervisningsfag (som svarer til de fag, der undervises i folkeskolen). Der findes i alt 20 undervisningsfag. Dette er særligt for læreruddannelsen, idet ingen andre af VIAs uddannelser skal udbyde det antal valgmuligheder til de studerende. På grund af det lave antal studerende i Skive og Nr. Nissum er det vanskeligt at tilbyde undervisning i tilstrækkeligt mange fag. For at øge mængden af fag, de studerende faktisk kan tage under uddannelsen, har det bl.a. været nødvendigt at undervise studerende på tværs af årgange i samme fag, samt at lave hold med meget få studerende. Det første gør undervisningssituationen svær at tilpasse til de studerendes niveau. Det sidste gør almindelige studieaktiviteter, såsom gruppearbejde, meget sårbare, idet en del studerende også falder fra undervejs i uddannelsen.

Kvaliteten i det tilbud, der kan gives de studerende på de små steder, er derfor i stigende grad påvirket af det faldende optag i kombination med læreruddannelsens særlige kompleksitet. Det er vurderingen, at kvalitetsudfordringerne kun delvist kan afhjælpes gennem økonomiske investeringer.

Ressourcer

Driftsøkonomien er også udfordret af det faldende optag, blandt andet fordi der er få studerende per underviser. Det betyder, at læreruddannelsen i især Nr. Nissum og Skive i tiltagende grad har haft behov for økonomisk tilskud fra hhv. andre dele af læreruddannelsen og fra VIA i øvrigt. Den økonomiske udfordring vil stige, hvis de senere års lave optag fortsætter. Hertil kommer, at VIAs bygninger i Skive og Nr. Nissum er af ældre dato, hvilket giver høje driftsomkostninger.

Vi forventer en forøgelse af underskuddet på syv mio. kr. i 2028 sammenlignet med budgettet for 2024 samlet set på VIAs læreruddannelse i Skive, Nr. Nissum og Holstebro samt HF, hvis vi bevarer den nuværende udbudsstruktur. Samlet vil underskuddet på disse udbud udgøre 14,1 mio. kr.

Den valgte løsning- én læreruddannelse i Vestjylland

Det står klart for VIAs bestyrelse, at den nuværende struktur på læreruddannelsen desværre ikke kan lykkes med at sikre et langtidsholdbart, attraktivt uddannelsesstilbud af høj kvalitet til kommende studerende i den vestlige del af Region Midtjylland. Bestyrelsen anser det for helt afgørende, at der fortsat uddannes lærere i Vestjylland.

Derfor ønsker bestyrelsen at lave en omstrukturering, der ser således ud:

VIA har én læreruddannelse i Vestjylland, og denne styrkes både fagligt og studiemiljømæssigt ved at:

- Alle læreruddannelsens aktiviteter i Skive samt den fysiske ordinære- og merituddannelse i Nr. Nissum flyttes til Holstebro
- De fleste undervisningsfag tilbydes på uddannelsen i Holstebro. For nogle undervisningsfag vil det være under den forudsætning, at de gennemføres i faglokaler i Nr. Nissum eller på netuddannelsen. Personaleressourcer deles mellem læreruddannelsen i Holstebro og net-læreruddannelsen og HF i Nr. Nissum (som i dag).

Net-læreruddannelsen i Nr. Nissum styrkes ift. rekruttering.

Læreruddannelsen i Silkeborg og Aarhus samt HF i Nr. Nissum fortsætter uændret.

Denne nye udbudsstruktur er valgt, fordi den vil bidrage til den bedste kombination af en række forhold, som er væsentlige for at drive kvalitetsuddannelse. Forholdene gennemgås her:

Et samlet udbud i Holstebro giver den **højest mulige kvalitet af læreruddannelse** i denne del af regionen. Med en samling af tre udbud til ét udbud styrkes mulighederne for at lave bæredygtige holdstørrelser til et niveau, hvor udbuddet tilnærmelsesvis kan sammenlignes med udbuddet i Silkeborg. VIAs bestyrelse forventer, at det vil gøre uddannelsen mere attraktiv at søge ind på end i dag, fordi de studerende kan være mere sikre på at få de fag, de interesserer sig for.

Bestyrelsen forventer desuden mindre frafald, fordi hold og studiegrupper bliver mere robuste over for, hvis enkelte studerende falder fra. Det faglige miljø for såvel undervisere som studerende styrkes ved en større volumen, ligesom campus i Holstebro kan tilbyde et tværfagligt og mangfoldigt fagligt og socialt miljø med

foreningsliv mv.

Undervisningen i enkelte undervisningsfag/valgfag vil fortsat foregå i Nr. Nissum, da der her er gode, renoverede faglokaler. Undervisningen vil blive tilrettelagt, så de studerende får et overskueligt skema.

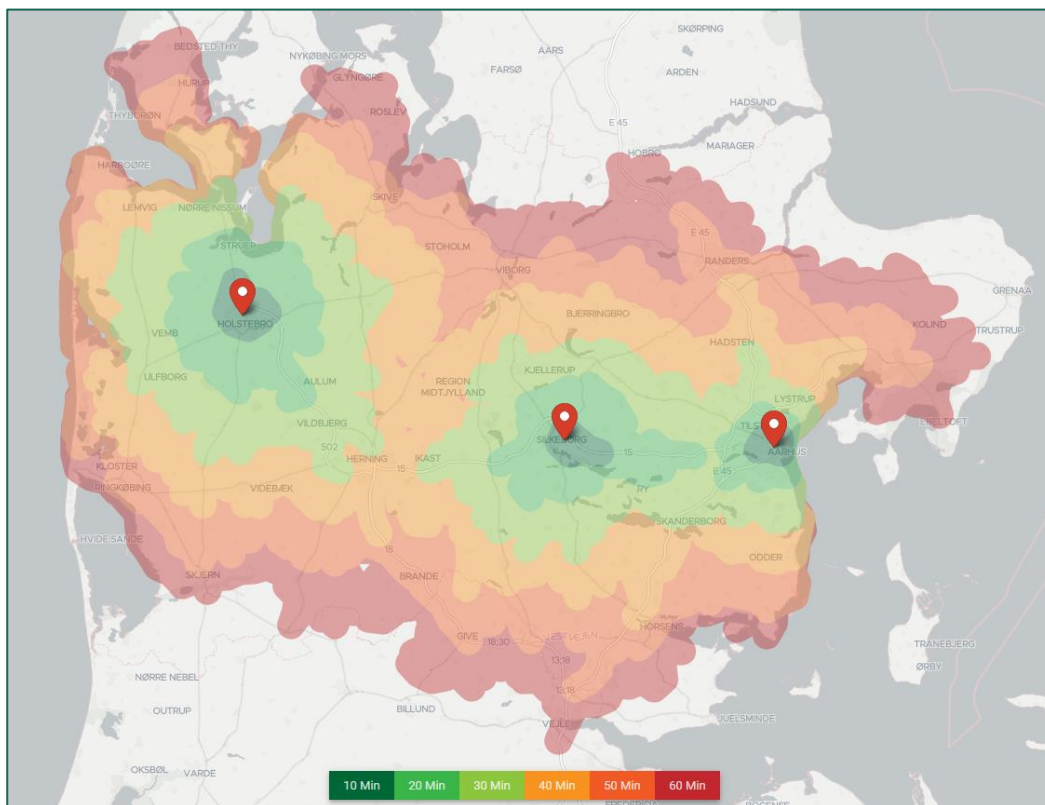
For de net-lærerstuderende i Nr. Nissum, og særligt den høje andel net-studerende fra både Østjylland og Nordjylland, er det særligt attraktivt at kunne overnatte på uddannelsesstedet, når der fysisk fremmøde. Fysisk fremmøde mindsker risikoen for frafald, og bestyrelsen ønsker at bevare de gode rammer herfor i Nr. Nissum.

Udbudsstrukturen **bevares HF** med tilhørende kostskole i Nr. Nissum. HF i Nr. Nissum er et succesfuldt og unikt tilbud for ordblinde elever fra hele landet. HF havde fx landet højeste HF-gennemsnit i 2023. HF indgår i bestyrelsens beslutning om læreruddannelsen, da de to uddannelser deler faciliteter og undervisere i Nr. Nissum - sidstnævnte deles også med Holstebro.

Udbudsstrukturen **forbedrer økonomien** på læreruddannelsen og i VIA, blandt andet ved at mindske omkostningerne til bygningsdrift – om end aktiviteterne i Holstebro og Nr. Nissum fortsat ikke vil hvile i sig selv. Forbedringen vil være på knap otte mio. kr. årligt, når investering i tilpasning af de nuværende bygninger er betalt efter (anslået) seks-otte år. Forbedringen vil komme både læreruddannelsen og VIAs øvrige uddannelser til gavn og vil bl.a. blive anvendt til nødvendig investering i udvikling af VIAs eksisterende uddannelser ift. fx digitalisering og bæredygtighed.

Ift. **arbejdskraft** vil VIAs læreruddannelse fortsat dække bredt i Region Midtjylland, og den vil fortsat forsyne regionens kommuner med uddannede lærere. Den vil desuden kunne uddanne lærere mere stabilt inden for de enkelte undervisningsfag i den vestlige del af regionen.

Den geografisk dækning af de fremtidige fysiske udbud af læreruddannelsen fremgår her, illustreret ved transporttid i bil.

Kilde: Targomo.com (et Location Intelligence Tool)

Bestyrelsen forventer at beslutningen vil indebære et mindre fald i antal dimittender fra læreruddannelsen i Vestjylland. Med faldende børnetal i flere kommuner i den vestlige del af regionen, forventer vi dog, at der fortsat vil være balance mellem udbud og efterspørgsel efter uddannede lærere.

Overordnet set er kommunerne i Region Midtjylland forsynet tilstrækkeligt med lærere i dag:

Arbejdsmarkedsbalancen for folkeskolelærere 2018-2023, hele landet

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Folkeskolelærere - Bornholm						
Folkeskolelærere - Fyn						
Folkeskolelærere - Hovedstaden						
Folkeskolelærere - Nordjylland						
Folkeskolelærere - Sjælland						
Folkeskolelærere - Sydjylland						
Folkeskolelærere - Vestjylland						
Folkeskolelærere - Østjylland						

Kilde: Styrelsen for rekruttering og arbejdsmarkeds, www.arbejdsmarkedsbalancen.dk

Note: Mørkegrøn = omfattende mangel på arbejdskraft, lysegrøn = mangel på arbejdskraft, orange = gode jobmuligheder, mørkerød = mindre gode jobmuligheder

Med den nye struktur vil der være nogle lokale forandringer i forsyningen, som VIA forudser på baggrund af analyser af nuværende studerendes bopæl før og under uddannelsen, samt hvor de efterfølgende får arbejde:

- Viborg og Skive Kommune vil få længere afstand til en læreruddannelse – Silkeborg vil være nærmeste læreruddannelse for studerende fra Viborg, og Holstebro vil være nærmeste læreruddannelse for studerende fra Skive. VIA vil være proaktiv i samarbejdet med de to kommuner om praktik mv., så de fortsat oplever let adgang til uddannet arbejdskraft.
- Thisted og Morsø Kommune – som ligger uden for VIAs formelle dækningsområde - vil formentlig opleve en lidt mere vanskelig adgang til uddannet arbejdskraft, da der bliver længere afstand til en læreruddannelse. VIA vil arbejde for, at net-læreruddannelsen kan afhjælpe dette mest muligt.
- Modsat forventes Ringkøbing-Skjern, Holstebro og Herning Kommune at have lettere adgang til uddannet arbejdskraft end i dag, da man fremover kan tage hele uddannelsen i Holstebro og vil uddanne flere lærere herfra.

Fremadrettet proces

Høring og beslutningsproces

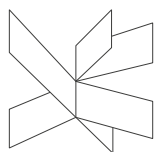
VIAs bestyrelses beslutning er foreløbig, idet Region Midtjylland kan give en udtalelse i sagen, og da VIA ønsker at gennemføre høring blandt berørte aftager-kommuner samt internt blandt studerende, medarbejdere, studieråd og Læreruddannelsens uddannelsesudvalg.

VIAs bestyrelse træffer endelig beslutning i sagen den 20. juni og skal herefter orientere Uddannelses- og forskningsministeriet herom. Efterfølgende skal VIA ansøge om at få godkendt et fuldt udbud i Holstebro hos Uddannelses- og forskningsministeriet ud fra en række faglige kriterier.

Hensyn til ansøgere og nuværende studerende

Såfremt bestyrelsens endelige beslutning bliver som beskrevet i dette notat, vil VIA undlade at optage studerende i Skive samt på den ordinære læreruddannelse og meritlæreruddannelsen i Nr. Nissum til sommer 2024. De ansøgere, som allerede har søgt om optagelse på de to udbud gennem Kvote 2 den 15. marts, vil blive kontaktet personligt og vejledt ift. til at blive optaget i Holstebro eller Silkeborg.

VIA vil sikre, at de studerende, som allerede er i gang med deres læreruddannelse i Skive og Nr. Nissum og bliver færdige på normeret tid, kan færdiggøre uddannelsen på det sted, de er optaget, og efter den gældende bekendtgørelse og studieordning. De studerende, som blev optaget i 2023, forventes at dimittere i 2027. Studerende, som bliver forsinkede i deres uddannelse, vil være sikret at kunne færdiggøre uddannelsen på et andet fysisk udbud eller på net-læreruddannelsen.

Dato: 5-4-2024

Journalnr.: A23-73138
Ref.: EM

Bilag til notat vedr. omstrukturering af læreruddannelsen i Region Midtjylland

Beslutningsreferat fra bestyrelsesmøde i VIA University College den 4. april 2024, dagsordenspunkt 5, vedr. Strategisk drøftelse af uddannelsesporteføljen, anden behandling af læreruddannelsen

Beslutningsprocessen i VIAs bestyrelse:

På bestyrelsesmødet den 4. april 2024 behandlede VIAs bestyrelse læreruddannelsen for anden gang og med det formål at træffe en foreløbig beslutning om læreruddannelsen og HF. Punktet var forberedt efter opdrag fra bestyrelsens møde i december 2023 med analyser og vurdering af fire mulige scenarier for en fremtidig udbudsstruktur for læreruddannelsen i den vestjyske del af regionen. Bestyrelsens foreløbige beslutning sendes i høring, hvorefter bestyrelsen træffer endelig beslutning på mødet den 20. juni 2024.

Beslutningsreferat fra den 4. april 2024:

På baggrund af bestyrelsens tilkendegivelser og drøftelse konkluderede bestyrelsesformanden, at:

- Bestyrelsens konstaterer, at det fremlagte beslutningsgrundlag er solidt og udtømmende og gør bestyrelsen i stand til at træffe en foreløbig beslutning i sagen
- Bestyrelsen beslutter at sende den foreløbige beslutning i høring, jf. direktionens indstilling. Beslutningen indebærer at samle og konsolidere læreruddannelsens vestlige udbud i én læreruddannelse i Vestjylland med placering i Holstebro, samtidig med at Netuddannelsen og HF fortsat udbydes i Nr. Nissum.
- Bestyrelsen anerkender sagens alvor, og at det er en vanskelig og beklagelig beslutning at træffe, men den samlede bestyrelse vurderer, at de vestlige udbud af læreruddannelsen i VIA har udfordringer, der nu er så presserende og kritiske, at det for en ansvarlig bestyrelse er rettidig omhu at handle i sagen med henblik på at fremtidssikre læreruddannelsens tilbud og kvalitet i den vestlige del af regionen
- Bestyrelsen i implementeringsfasen vil følge beslutningens konsekvenser for VIAs økonomi og likviditet, og dette i samarbejde med VIAs revisor
- Bestyrelsen først træffer en endelig beslutning i sagen på bestyrelsesmødet den 20. juni 2024, hvor de indkomne høringssvar og udtalelser vil indgå i beslutningsgrundlaget
- Bestyrelsen betragter sagen som fortrolig frem til den 9. april 2024, hvor sagen offentliggøres
- Bestyrelsen er opmærksom på potentialerne for øget samarbejde mellem VIA og kommunerne i den vestlige del af regionen i forhold til den grønne omstilling og efter- og videreuddannelse

Bestyrelsesmedlem Peder Christian Kirkegaard erklærede sig uenig i beslutningen og bad om at få denne mindretalsudtalelse indføjet i referatet:

”Peder Chr. Kirkegaard er uenig i bestyrelsens foreløbige beslutning om lukning af læreruddannelsen i Skive, da der intet er at udsætte på kvaliteten af den undervisning de ca. knap 160 studerende modtager på

stedet, jf. Direktionens redegørelse til bestyrelsen. Der udtrykkes udelukkende bekymring for kvaliteten i fremtiden. En bekymring for fremtiden kan italesættes og være med til at træffe mange utilsigtede beslutninger. En lukning vil også være i direkte modstrid med Regeringen, og Folketingets intentioner, om at skabe et Danmark i balance bl.a. ved at bibeholde og styrke erhvervs – og professionsuddannelser udenfor de større byer. ”